

Çiler İlhan (Turecko)

Prozaička, esejistka, narozena 1972, absolventka mezinárodních vztahů a politologie Bosporské univerzity v Istanbulu. Poprvé se blýskla v jedenadvaceti letech, kdy získala cenu poroty v prestižní literární soutěži pojmenované po spisovateli Yaşaru Nabim. Své krátké prózy však dlouho publikovala pouze časopisecky, teprve v roce 2006 vydala sbírku povídek *Rüya Tacirleri Odası* (*Komnata obchodníků se sny*). O čtyři roky později následovala další, pojmenovaná *Sürgün* (*Exil*), za niž mj. získala Cenu Evropské unie za literaturu. V různých životních údobích pracovala jako hoteliérka, spisovatelka na volné noze a redaktorka, působila také jako PR manažerka luxusního hotelu Kempinski v Istanbulu. V současnosti je šéfredaktorkou turecké mutace časopisu *Condé Nast Traveller*. Jako motto si zvolila Einsteinovu maximu „Všechno by mělo být co nejjednodušší, ale ne jednodušší.“

ukázky z knihy *Exil* přeložil Petr Kučera

Míč

Kopali jsme si míčem. Byl tam náš Sülo, Mehmet, byl tam Fedai, Ramazan, Raşit. A taky můj brácha a Raşitův brácha. Vždycky hrajeme fotbal tady. Sülovci zase vyhrávali, Sülo umí fakt efektně kličkovat. Najednou vidím, jak na sebe můj brácha s Raşitovým bráchou pomrkávají. Otočím hlavu a vidím – četníky. Nevšiml jsem si jich. Vždycky když hrajeme, přijdou a seberou nám míč. Už jsme si zvykli. Párkrát mýho bráchu a Raşitova bráchu odvezli na stanici a zmlátili jak psy. Tvrdí, že pomáhají těm v horách, ale to je nesmysl. Táta by nikdy nedovolil, abychom se do těchhle tahanic zapletli. Dal mámě slovo, než umřela.

Myslel jsem si, že nám četníci zase seberou míč. Ale oni zničehonic začali střílet. Vidím bráchu ležet na zemi. Obklíčilo ho pět vojáků a střílí do země. Brácha má ruce pevně přitištěný k hlavě. Snažil jsem se vojáky zastavit. Jeden mi dal pěstí do obličeje, až jsem sletěl na zem. Brácha se pokoušel vstát, ale srazili ho. Pak ho začali kopat. A potom ho odvěkli do autobusu. Při tom do něj v jednom kuse kopali. Mehmeta jsem viděl utíkat směrem k vesnici. Zařval jsem za ním, aby dal vědět našemu tátovi, že má rychle přijít na stanici. Dal jsem se do běhu. Autobus zrychlil. Utíkal jsem až na stanici. Není daleko od plácku, kde hrajeme fotbal. Dvnitř mě nepustili. Čekal jsem... Přišel táta. Taky ho dvnitř nepustili. Za deset minut k nám přišel četník. Řekl tátovi, že se jeho synovi zastavilo srdce, že měl asi nějakou srdeční vadu nebo co. Blbost. Můj brácha byl zdravěj jak rybička.

Dcera

Jednou ráno koukám, dcera je pryč. Kam zase jenom takhle po ránu šla, holka zatracená, říkám si. Pořád se někde toulá a vůbec mě neposlouchá. Nakouknu do pokoje jejích bratrů, všichni tři spí jak zabítí. Vzbudím nejstaršího, že přijde pozdě do práce. To je divné: lehl si, jak

přišel z práce, ani se nesvlékl... Nevíš, kde může být tvoje sestra? ptám se. Tupě mi zírá do obličeje. Hele, mami, musíme ti něco říct, povídá. Vzbudí i ostatní bratry a chce, abych udělala čaj. Jeho hlas mě děsí. Jdu do kuchyně a uvařím všem třem čaj. Otočí se na mě: Mami, my jsme naši sestru zabili, nic jiného nám nezbývalo, zostuzovala naši čest. Najednou mi vyskočí tlak a na místě sebou seknu. Obestoupí mě a tře mi ruce kolínskou. Když přijdu k sobě, v duchu se modlím: Pane Bože, kdyby to tak byl jen sen a já se teď hned probudila! Můj Pane, jestli jsi předurčil tohle, vezmi to zase zpátky. Drmolím „Ve jménu Boha, milosrdného, slitovného“ a běžím do dceřina pokoje. Holka nikde. Vráťím se do kuchyně. Tři bratři na mě upírají zraky. Ten nejmladší začne vzlykat. Ten nejstarší říká: Mami, nikomu naše tajemství nevyzrad'. Sednu si a dlouze pláču: Pane Bože, co si počnu... Jenže před osudem není úniku. Rozhodla jsem se: co se dá dělat, jsem matka... Devět let jsem nikomu nic neřekla – když jsem ztratila dceru, nechtěla jsem ještě přijít i o ostatní děti. Hrozně toho lituji.

Ztroskotání

Já to matce říkala. Tenhle člun není v pořádku, nikam nás nedoveze. Radši bychom do něj neměli nastupovat. Mám takový divný pocit. A ona na to: Ty snad víš všechno líp než otec, říká přece, že s ním nic není. Místo reptání mi radši pomoz naložit do člunu tyhle plněné taštičky. Zas mi tady bzučíš u hlavy jak vosy. Starší brácha si ze mě začal utahovat, co chcete, je to holka, prostě se bojí. Můj mladší bráška. Ten jediný otevřel oči a podíval se na mě.

Najednou se zkazilo počasí. Zničehonic se přihnala bouřka, vůbec jsme nevěděli, jak a kde propukla.

Matka neumí plavat. Starší brácha skočil za otcem, který spadl do moře. Už nevylezli. Mně se do žil vlila síla, plavala jsem a plavala a plavala.

Sestra. Postavila si hlavu a do člunu s námi nenastoupila. Nesnáší moře. Zase utekla a schovala se i za cenu toho, že ji otec po návratu seřeže. Sotva bouřka propukla, informovala pobřežní hlídku. Kousek před pobřežím, když už mě opouštěla síla v rukou, mě vytáhli na loď.

Máma, táta, starší brácha... Všech je mi líto, ale nejradši bych si uřízla ruku, z níž mi vyklouzla ruka mého čtrnáctiletého brášky.

Bráška

Jednou v noci vtrhli všichni tři do mého pokoje. Zvednu hlavu – a vidím, že můj nejmilejší bráška, ten nejmladší z nich, má v ruce kabel! Ani jsem se nestihla zeptat, co se děje, a už mi ho omotal kolem krku. Začal mě škrtit. Z očí mu přitom tekly slzy. Nejstarší brácha tam stál jako socha a probodával mě očima. Nebylo mi smutno z toho, že umřu, ale že to zůstalo na nejmladším bráškovi... To on mě měl nejradši, to on mě vždycky nejvíc chránil... Hodili to na něj, protože byl ještě malý. Chudáček bráška, takové dobré srdce měl... Jak ses mohl dát oklamat jejich slovy a bez milosti mi provést tohle?

Umřela jsem rychle a tiše, ale zastrašit jsem se nedala. Od první noci na onom světě až doteď, do chvíle, kdy je proprali v novinách, jsem noc co noc neúnavně vcházela nejstaršímu bratrovi do snů. Ukázal se odolnější, než jsem čekala, koneckonců se taky ze všech nejvíc podobal otci.... Jenže devět let je dlouhá doba, ani on už to prostě nevydržel... Nakonec zašel včera na policii a přiznal se, přiznal se, že zabili svou sestru. Měli strach, že se dostanu do řečí sousedů, a přitom se sami dostali do novin, dobře jim tak! „O ničem jsem nevěděl. Neměl jsem tušení, že ji chtějí zabít. Dozvěděl jsem se to jako poslední,“ prohlásil otec. Nevěřte mu. To on mě dal uškrtit.